

צא א מיי פ"ה מהל'
טוען ונטען הלכה ה'
פנה עין ל טועי' ח"מ
ט"ן קמו ט"י ה'
צב ב טועי' ע ספק יו':

הנהרות הב"ח

(ה) נמי הריא ליה מריחא
למחוז: (ו) רשב"ם ד"ה לא
דכ"ע וכו' קסבר במחאה שלל
בפניו לא הו"א מחאה וכיון:
(ז) ד"ה איבעת איתא וכו'
כדאוקימנא מתני'
(ח) דכדפקינן הלכתא וכו':
(ט) ד"ה ויכא סי' שמה אלו
מעצמן: (י) רשב"ם ד"ה וכו'
ולא מתיח שנה ראשונה וכו'
להכיר עור בשטרו: (יא) ד"ה
ה"ו אמר ר"ל סי' בפקו כל
ג' כדי: (יב) תוס' ד"ה כיון
וכי' פ"ה עד סוף כל ג' וגי'
בפניו לא הו"א מחאה וכיון:
וגלחא דכתיבא הלכתא. כי
בפניו פ"ה כיון ח' מלק
על זה ומתקן לדיק מילק
מהיחא לענין:

מסכת תוספות

א. כגון דברב שיש
לשמוע בו ב' פנים,
ל[מ]אחר שאמר בפרהסיא,
אין לדנו שאמר לגנות,
אבל ודאי דברב של גנות,
כ"ש שיש בו ליטשא
בישא. רמב"ם יונה. ויניש
בלימית. ב. כלומר שיהא
הדבר מפורסם לכל.
ג. ר"ה וכו' וכו' וכו'
כהיבא דאיכא עדים וראה
במטלטלים וראו מותר
חזקה כדאמרינן לקמן
בשעתא דאונשו. ר"ה
ד. דעיקר המחאה פאי
היא למחר תבעת ליה
בדינא, וכיון דעברו שלש
שנים אחרי המחאה ולא
תבייתא בדינא, ומתחיש
נמי לא בתי, מתחיש
מתבייתו ולא מותר
בשטרא ותולה מחאתו
בדברי הכל. הל' פ"ה סוף ח'.
ועיי' שם.

לית בה משום לישנא בישא. דקלא אית לה וסופו שידע אע"ג
דמלוה ע"פ אפי' בכמה עדים אינו גובה מן הלקוחות וטעמא
משום דלית ליה קלא דכומר לקמן (דף מב). דהתם הוי טעמא משום
דמאן דזיף בזינעא זיף ועוד דהתם אין יודעין מי יקח שגיידו לו
פלוני חייב אצל מאן דידע מחאה
יאמר למחוק:

לית בה משום לישנא בישא. פירוש
לאותו שאומר לפני ג' דכפרק
יש בערפין (ערכין דף טו): מיייתי עלה
הא דל"ר יומי מעולם לא אמרתי דבר
וזורתי לחזורי פי' שלא היה חושש
אם ישמעו צעלים: מ"ד בפני ב'
קסבר מחאה ש"א בפניו לא הוי
מחאה. תימה להאי לישנא דרבה
קאמר לקמן מחאה בפני ג' ולעיל פסק
רבה מחאה שלא בפניו הו"א מחאה:
סהדו"א בעינן. ואי לאו משום
סהדו"א הו"א סגי
בחד דמזכך חזר"א אית ליה ואע"פ
שלשון הרע אין נשמע היינו לפי
שעלמינן אותו מצני אדם ומ"ד בפני
ג' צני גלויי מילתא כמו צלה"ר א'
כיון שמיחה שנה ראשונה שוב אין
צריך למחוק. פ"ה עד סוף י'
ג' שנים ואי' מנתי' היא דקתני עד
כדי שיחזיק שנה ויודיעוהו שנה ויבא
לשנה אחרת וימחה אלמלא דאין כריך
למחות רק פעם אחת מוך ג' שנים
וי"ל דאי ממתינין ה"א דאין כריך
כי אם מחאה אחת בסוף ג' אצל
אם מיחה בתמול ג' ושזב לא מיחה
בכל אותה ג' ס"ד דמדה שהיא שלו
ואין לפרש דאין כריך למחות עד
עולם דל"כ פליגי אדר"ל והוה ליה
למימר ר"ל אמר: וצריך למחוק

בסוף ב' ג'. אין לפרש דטעמא שלא יאמר לקחתי אחר המחאה
כדפ"ה כיון דעל כרחו מודה דמעיקרא קודם מחאה לא תמורת מכירה
נחת בה אין נחמן לומר אחרי כן קניתי. ועוד דל"כ שפיר קרי ליה
גולן אלא טעמא כדפ"ה משום דתלת שנין מודהר איניש בשטריה
אחר המחאה ותו לא ויהאי טעמא הא דאמר לעיל (דף נה). אצל
אכלה שית שנין אין לך מחאה גדולה מזו פליגא אהך דהכא דקאמר
לכריך למחות כל ג' (י) ונראה דכתיבא הלכתא דקסמחא דגמרא קאמר
לה ולא כמו שפסק ר"ה דהלכה כבר קפרא: מחאה בפני שנים
ואין צריך לומר בתובו. ואם תאמר ומה מועיל הכתיבה והא לא חשיב
שטר אם לא נעשה מדעת מי שהוא חוזתו כגון שטר מכר
מדעת

למחוק דמי דמקסתמא ידע במחאה זו אצל צענים מסקמחא לא ידע:
קמייבו בפני שלשתן. וה"ה לפני שנים כדאמר רבא לקמן מחאה בפני ב'
צפני שנים: לשנה אחרת אסא. פעם שניה ומיחה קמייבו. ס"ל דכל שנה ושנה כריך למחות ואם מיחה (י) פעם ראשונה ושניה
ולא מיחה בשנה שלישית איגלאי מילתא דשלל כדון מיחה ראשונה ושניה ולסוף שנה שלישית זו הו"א חזקה ולא כריך להוהר
בשטרו: לא לריכס. למחות כל שנה ושנה. אצל פעם אחת מיחה כריך למחות בכל ג' וגי' כדלקמן שלא יהו ג' שנים לרופים בלא
מחאה ומיחו איניהו לא איירי בהכי מידי אלא למעוטי ג' מחאות בתוך ג' שנים בלא דדי בשנה ראשונה ושזב אין כריך למחות בכל
הג' שנים: ה"ג אמר ר"ל משום בר קפרא וכריך למחות בסוף כל ג' וגי'. דאע"ג דמשמיחה שנה ראשונה שזב אין כריך למחות
ה"מ בטהו ג' אצל בסוף ג' כריך למחות עדיין דלא נהוי תלת שנין בלא מחאה דתלת שנין מודהר איניש בשטריה אחר המחאה
טפי לא מודהר. והכי הלכתא ואע"ג דתהי זה רבי יוחנן מנייה היה אצל ירא היה לחלוק על בר קפרא וגם ר"ח פסק כן. וי"מ
טעמא לכריך למחות בסוף ג' ג' כדי שלא יטעון לאחר המחאה מכרת לי ולא נירא דכיון דעל כרחו מודי דמעיקרא לאו בתורת מכירה
נחת בה אינו נחמן לומר אחרי כן החזקתי בה בתורת מכירה: ס"ה. מחשב ומקשה בה: וכי גולן יש לו חזקה. כלומר אמאי כריך למחות
בסוף כל ג' והלא משמיחה המערער שנה ראשונה והואיל קול על זה שהוא גולן היה לו להוהר בשטרו כל הימים עד שירד עם זה לרין או עד
שיראה את שטרו אחר המחאה לצי"ד ומדלא מהר בשטרו יפסיד דליכא למימר גולן הוא והיינו דקפריך גולן ס"ד הא קטעין שטר היה לי קודם
המחאה ואבד ומפסיקא הוא דאין מפסידין אותו את הקרקע לפי שלא מהר בשטרו אלא אימא כגולן וכדפרישית: ערער וזור וערער.
בסוף כל ג' וגי'. בר קפרא לטעמיה דאמר כריך למחות בסוף כל ג' וגי' הילכך מנהג הוא לערער הרבה פעמים: ערער. מיחה בפני עדים:
אם מחמה עונה ראשונה ערער. דבכולהו מחאות טעין קאכיל לארעאי בגולנותא בפניו אשוי' ויהי חזקה וכדפרישית: אצל אם במחאה
ראשונה הוצי' שבגולנות ירד אל שדה זו ובמחאה שניה הוצי' כי משכנתא בידו ואני מוסר לכם עדות זו כדי שלא יחזיק בה ויאמר
מכורה היא צדי כיון ששניה נטענמו אינה מחאה ונתקיימה החזקה צד המחוק. וה"ה למוחה ג' מחאות בתוך שלש שנים משני טענות
המכחישות או את זו דאין כאן מחאה כלל לא ראשונה ולא אחרונה והיא חזקה לסוף ג' דכיון דמיחה מחאה אחרת בשנה שניה שמכחשת
מחאה של שנה ראשונה מודה הוא דהיא מחאה שלא כדון הוא והודאת בעל דין כמאה עדים דמי וצטלה לה להאי מחאה קמייחא וכו'
זו שניה דחזוק כפרן וכמי שלא מיחה בתוך ג' כלל דמי: ה"ג בפני ר"ח מחאה בפני שנים. אלא כותבינו לו חזקה וכו' עדים שטר
מחאה למערער להיות צדיק לעדות שמיחה בתוך ג' ואע"פ שלא זיה אותם דוכין לו לאדם שלא בפניו ושלא ברשותו דמקסתמא יחא ליה:
וכן

ולענין לשון הרע לית בה משום לישנא בישא היכא דמחאה קמי
מרי: ומ"ד בפני ג' איס ליה דרבה בר רב הונא. דבג' הוי גלויי
מילתא ולא בעי הלכך בפני ב' לא הו"א מחאה דלא עבדא לאגלויי.
כן נראה שיטה זו צעני ועיקר. (הגה"ה). מנייה לי אמאי לא אמר נמי
לימא דלצדי קמפלגי ושמא משום

לית בה משום לישנא בישא מ"ד בפני שנים
לית ליה דרבה בר רב הונא ומ"ד בפני ג' אית
ליה דרבה בר רב הונא לא דכולי עלמא אית
להו דרבה בר רב הונא והכא בהא קא
מיפלגי מ"ד בפני שנים קסבר מחאה שלא
בפניו לא הו"א מחאה ומ"ד בפני ג' קסבר
מחאה שלא בפניו הו"א מחאה אי בעית
אימא דכ"ע מחאה שלא בפניו הו"א מחאה
והכא בהא קמפלגי מ"ד בפני ב' סבר סהדו"א
בעינן ומאן דאמר בפני ג' קסבר גלויי מילתא
בעינן גידל בר מניומו הוה ליה (י) מחויאתה
למחויי אשכחינהו לרב הונא ולחייא בר רב
ולרב חלקיה בר טובי דהווי יתבי ומחה קמייבו
לשנה הדר אתא למחויי אמרו ליה לא צריכת
הכי אמר רב כיון שמיחה שנה ראשונה שוב
אינו צריך למחות ואיכא דאמרי אמר ליה הייא
בר רב כיון שמיחה שנה ראשונה שוב אין
צריך למחות אר"ל משום בר קפרא וצריך
למחות בסוף כל ג' וגי' תהי בה רבי יוחנן
וכי גולן יש לו חזקה גולן ס"ד אלא כגולן
יש לו חזקה אמר רבא "הלכתא צריך
למחות בסוף כל ג' וגי' תני בר קפרא יערער
חזר וערער חזר וערער אם מחמת טענה
ראשונה ערער אין לו חזקה ואם לאו יש לו
חזקה אמר רבא א"ר נחמן מחאה בפני שנים
ואין

בשטרו ומ"ד בפני ג' קסבר מחאה שלא בפניו הו"א מחאה והלכך
היכא דמיחה שלא בפניו כריך ג' משום גלויי מילתא דכיון דידעי ג'
כאילו כל העולם יודעין: איבעת אימא דר"ע מחאה שלא בפניו הו"א
מחאה. (י) דלאוקי מנתי' וכדפסק הלכתא [נה]: וכ"ע כרבה בר רב הונא
סבירא להו דאין גלויי מילתא במחאה שלא בפניו אלא ב' והכא
בהא קמפלגי מ"ד בפני שנים קסבר סהדו"א בעינן. ודי לנו בשני
עדים שיעידו שמיחה זה בתוך ג' ואם יבא הדבר לאינו יבא דמאחר
שזכיל לבא לאינו של מחוק בשום ענין בעולם הו"א מחאה דלא חייש
אלא שלא יתרה בהם לכסות הדבר דכיון דלישנא בישא ליכא במחאה
שמה אלו (י) עמנן ליכו וגיידו למחוק או יאמרו לאחרים שאמרו לו:
גלויי מילתא בעינן. שידע כל העולם וכיון דגודע לג' כאילו גודע כבר

מחויאתה מחוז. שהיה חזקה בנכסיו והיה רוצה למחות ומיחה
שלא שנה דבריו אין לו
חזקה למחוק ואם לאו
ששנה המערער דבריו
שאמר פעם אחת שלי היתה
אני קניתי ושוב אמר של
אבותי היתה אין בדבריו
כלום ויש לו חזקה למחוק.

למחות בסוף כל שלש:
יערר בשנה ראשונה חזר
וערר בשנייה חזר וערער
בשלישית אם מחמת טענה
ראשונה הו"ל כל ג' ערערין
שלא שנה דבריו אין לו
חזקה למחוק ואם לאו
ששנה המערער דבריו
שאמר פעם אחת שלי היתה
אני קניתי ושוב אמר של
אבותי היתה אין בדבריו
כלום ויש לו חזקה למחוק.

רבינו גרשום

מאן דאמר בפני שנים הו"א
מחאה לית ליה דרבה בר רב
הונא דודאי לא מספיקין הני
שנים למחוק דמיחה
המערער אין לשון הרע
בכך. ומאן דאמר בפני ג'
אית ליה דרבה דודאי ג' אין
בהם משום לשון הרע אבל
שנים אם מיחה בפניהם אין
מספיקים בשטר משום
לשון הרע הן מספיקין:
מאן דאמר בפני שנים הו"א
מחאה (ז) דאמר בפניו
דמחוק עצמו סגי בשנים
משום דמיחה שלא בפניו
לא הו"א מחאה ובפניו
בעינן מחאה אבל אי אמרינן
דמחאה שלא בפניו (אלא
הו"א מחאה לא סגי בשנים
משום דאית בה ליטשא
בישא ולא משתנו ומאן
דאמר בפני ג' צריך למחות
קסבר דאפי' מחאה שלא
בפניו הו"א מחאה ויטעון
הכי צריך ג' דכל מילתא
דמתאמרא באפי' תלחא ליה
בה משום ליטשא בישא הא
בתיא אית בה ליטשא
בישא: סהדו"א בעינן
ובתי' סגי במקביל עדות.
גלויי מילתא בעינן לפיכך
וגלויי מילתא לא סגי בשפות
מג': גידל בר מניומו הוה
ליה מחויאי למחויי שיהא
אחר מחוק בנכסיו והיה
מחאה: צריך למחות
למחויי בסוף כל ג' וגי'
שנים שאם לאי ימחה בסוף
הוה צעניא גלויי מילתא והיא
כריך למחות בפני שלשה. אצל צפני
פליגי דמ"ד בפני שנים קסבר (י)
שלא בפניו לא הו"א מחאה דכיון דאין
מחאה אלא בפניו די לו בשני עדים
שיעידו שמיחה זה וכיון דמיחה בפניו
אין לך גלויי מילתא גדול מזה שהרי
ודאי ידע המחוק שמיחה זו זה וזוהר
מחאה שלא בפניו הו"א מחאה והלכך
היכא דמיחה שלא בפניו כריך ג' משום גלויי מילתא דכיון דידעי ג'
כאילו כל העולם יודעין: איבעת אימא דר"ע מחאה שלא בפניו הו"א
מחאה. (י) דלאוקי מנתי' וכדפסק הלכתא [נה]: וכ"ע כרבה בר רב הונא
סבירא להו דאין גלויי מילתא במחאה שלא בפניו אלא ב' והכא
בהא קמפלגי מ"ד בפני שנים קסבר סהדו"א בעינן. ודי לנו בשני
עדים שיעידו שמיחה זה בתוך ג' ואם יבא הדבר לאינו יבא דמאחר
שזכיל לבא לאינו של מחוק בשום ענין בעולם הו"א מחאה דלא חייש
אלא שלא יתרה בהם לכסות הדבר דכיון דלישנא בישא ליכא במחאה
שמה אלו (י) עמנן ליכו וגיידו למחוק או יאמרו לאחרים שאמרו לו:
גלויי מילתא בעינן. שידע כל העולם וכיון דגודע לג' כאילו גודע כבר

למחות בסוף כל שלש:
יערר בשנה ראשונה חזר
וערר בשנייה חזר וערער
בשלישית אם מחמת טענה
ראשונה הו"ל כל ג' ערערין
שלא שנה דבריו אין לו
חזקה למחוק ואם לאו
ששנה המערער דבריו
שאמר פעם אחת שלי היתה
אני קניתי ושוב אמר של
אבותי היתה אין בדבריו
כלום ויש לו חזקה למחוק.

(ז) ל"ל הו מחאה ס"ל בפניו
דמחוק עלמו בעינן מחאה
ושלא בפניו לא הו"א מחאה
ולפיכך מני בשנים אצל אי
תמנין מחאה שלא בפניו
הו"א מחאה לא סגי בשנים
וכי' (ה) נראה דל"ל יש לו
חזקה לעינן דקתלה מתר
המחאה אלא ודאי וכו'.

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

מ.

עין משפט
נר מצוה

צב א מיי פ"ח מהל' טוען
הלכה ח סתם עשין א
טוע"ע ח"מ ס' קטן סתף
ה:
צד ב מיי פ"ח מהל'
מכירה הל' א סתם עשין
פכ טוע"ע ח"מ ס' ה
סתף א:

צד ג מיי פ"ח מהל'
מלוה הל' א פ"ח מהל'
טוע"ע הל' ב סתם עשין א
טוע"ע ח"מ ס' לט סתף ב
ז וס' פא ס"ח וסע' י ועיין
מה סתם ח"מ ס' פ"ח
מהל' מכירה הלכה ט:
צד ד מיי פ"ח מהל' מלוה
הלכה א סתם עש
טוע"ע ח"מ ס' לט טע"ג
ועיין צמ"ח פ"ח מהל'
מכירה הלכה ט ובת"מ עט
ובטוע"ע ח"מ ס' קטן וס'
קטן סתף א:

צד ה מיי פ"ח מהל' עזוב
הלכה א סתם עשין
טוע"ע ח"מ ס' לו טע"ג
ועיין ד:

צד ו מיי פ"ח מהל' מלוה
הלכה א סתם עשין א
טוע"ע ח"מ ס' לו טע"ג
ועיין ד:

צד ז מיי פ"ח מהל' מלוה
הלכה א סתם עשין א
טוע"ע ח"מ ס' לו טע"ג
ועיין ד:

רבינו גרשום

אין צריך לומר. לעדים
כתבו שבילא ציווי ויבילין
לכתוב שמיחאה משום דוכות
הוא לו שכתובין: הודה
בפני שנים. ואמר אני מחויב
מנה לפלוני. זה אין כתובין
אלא אם כן אמר ליה כתוב
משום דהוה הוה לו. והתשוב
קנין משום דהוה בעולם בפני
שנים אין צריך לומר להם
כתבו ומפרש לקמן: קיום
שטרות. צריכה להעיד
שנים בפני ג בית דין על
חתימת עדים. הא קשיא ליה.
[הא] דאמר רב נתמן בקנין
אי כמעשה בית דין. אלא
דמה בית דין אין נמלין
וכתובין אף קנין נמי אין
צריך ליתפלג בו העדים אם
כן ליביע ג' דומיא דב"ד
ואי לאו מעשה בית דין
אלא כהוראה דמי אמאי
אין צריך וכו': והתם ענין
לכתובה עומד. דאין לאחר
צ"ח דיינא. אבל אי גברא
דצ"ח הוא לא כתבי עליה:

מדעת מוכר ושטר מתנה מדעת נותן ושטר מלוה מדעת א ליה ועדות
נמי לא חשיב דמפיהם ולא מפי כתבם ופירש"י צ"ח החומש שלא יכתבו
עדותן צ"ח ושלחו לז"ד וי"ל דתקנת חכמים היא שיהא חשבו
עדות כדי לנטל החוקה בעדות כל דהו שדבדב מועט מבטלים החוקה
דהא אפילו יתברר לנו שלא שמע

המחזיק מחאה מהני לנטל החוקה
וגם צמודעא תקנת חכמים היא להליל
הנאנס וקיום שטרות נמי משום
דמעשה צ"ד הוא וכל מעשה צ"ד
כתבז שלא מרלוז המייב ועוד אומר
ר"י ששמע מן ר"ת שזוגים לשלם
העדים עדותם צ"ח וחסיד
עדות והא דלדשנין בפרסיה משיהס
ולא מפי כתבם לא אהא אלא למעוטי
דוקא אלס שאינו צ"ח הגדה ב אכל ראו
להגדה אין הגדה מעכבת זו והא
לאמרינן צ"ח דכתבות (דף כ.)
כומז אדם עדות על השטר ומעיד
עליה אחר כמה שנים והוא שזכר
מעלמו אבל אין זכר מעלמו לא א היינו
כשאינו מוילא כתב דיו צ"ח ועוד
שמא עד אחד כתבז אין חשבו עדות

שאין שטר אלא צ"ח להני לא מהני ביהא דכתבות אפי' יולא כתב דיו
אלא א"כ זכר בראיית עדות וצ"ח בזהיא דעד אחד כתבז בגט פשוט
(לקמן דף קפח. ועס ד"ה אמר.) וא"ת מאי קמ"ל דאין ל"ל כתבו פשיטא
כיון דוכותו הוא ובמחאה איכא למימר דנקיט ביה ואין ל"ל כתבו אגב
אחרני ולא אהא לאשמועינן במחאה אלא שהיא בפני ג' אכל צמודעא
קשה למאי אילטרין וי"ל דאתא לאשמועינן דלע"פ שלא כזה להס
לכתוב והס כתבו שזיה כשרה ולא מיחוי כשקרא דמסתמא לפיכך
מחא או מסר מודעא בפניהם כדי שיכתבו: **קנין בפני ג' ואין צריך**
בו. אומר ר"ת דלא אהא למעוטי שלא יהא חשבו קנין כשעשה
שלא בפני שנים א' דהא אמרינן בקדושין (דף סה:) דלא צריכו סהדי
אלא לשקרי ואמרינן ב' הובז (ב"מ דף קמג.) גבי היה עומד בבורן כו'
ואי אמרינן מטבע נקנה בחליפין ינקיניהו ניהליה אגב סודר ומפרק
לית ליה סודר ולקניניהו אגב קרקע לית ליה והא עומד בבורן קמני
כשאינו שולן איכפל תנא לאשמועינן בגבירא ערטילאי לית ליה כלום
אלא ש"מ דאין מטבע נקנה בחליפין ואי לא חשיב קנין ביה ע"כ
לישנין ליתכא עדים א' ועוד דכפ"ק דסנהדרין (דף קטז.) אמרו רבנן פסרה
צ"ח אפי' דפסרה צ"ח קנין כדמסקי התם: **ואין צריך לומר**
בתרבו. ובתנין בלא רשות כל זמן שלא חזר בו ומהו יכול לחזור
בו כדלמרינן לקמן בפ' המוכר את הספינה (דף עז.) וכו' צדשה
זו כלפני ובתבו לו את השטר חוזר בשטר ואינו חוזר צדשה והא
דלמרינן בריש אפי' (בבבב דף קה. ועס ד"ה כתבו) כתבו ותמומו
והבו ליה קנו מיניה לא כריך לאימלוכי ביה לאו דוקא משום דלמרי להו
כתבו דלפי' לא אמר להו נמי כדלמרינן הכא אלא משום דצ"ח למימר
לא קנו מיניה כריך לאימלוכי ביה אפי' דלמרי להו כתבו: **קיום**
שטרות בשלשה. אפי' דר"ג גופיה ס"ל בסקהדרין (דף ה.) שדנו
דיניהם דין קיום שטרות שאני כדפ"ה דאי ליכא אלא ב' מה יש בין
קיום שטר לשטר שלמעלה הימנו הכא מרי חתימי והכא מרי חתימי
ודומה לז' עדים ששמעו מפי עדים שלמעלה שהשטר כשר ועד מפי
עד פסול אבל כשהא ג' והן צ"ד זו עדות גמורה שהעידו
דיס והכשירו השטר ודומה לפסק דין והא דלמרינן בפ' ב' דכתבות
(דף כג.) ועס ד"ה דלמא' ג' שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהן צריכי
למיכתבז בכותב תלתא הוינא וחד לימיהו ואמר ר"י ואי כתב ביה צי
דינא חו לא כריך דלמא' צ"ד חלוף הוא דלמרי שמואל ב' שדנו דיניהן
דין דכתב ביה צי דינא דרבנן דבי רב אשי דלמא' רבנן דבי רב אשי
כשמואל סבירא להו לא שמואל סבירא דקיום שטרות בשנים א' אלא
ה"פ דלמא' רבנן דבי רב אשי סבירא להו בקיום שטרות כשמואל
בעלמא אבל שמואל מצי סבר שפיר דקיום שטרות בג' אפי' דבעלמא
ב' שדנו דיניהן דין כמו ר"י וא"ת דרב נתמן גופיה קאמר צ"ח
(דף לא:) גבי עובדא דליסור גירור ורב ספרא עבד עסקא וכו' משמע
התם דמרי לאו צ"ד מדקאמר ליה זיל אייתי לי תלתא דפלגת קמנייהו
א"י מרי מגו תלתא וי"ל דהתם מיירי דלא עשאן צ"ד בפירוש אלא פלג
קמנייהו בשתם הלכך אי קמי מרי פלג נראה דלעשותן עדים נמכוין
ואי קמי תלת פלג נראה דלעשותן צ"ד נמכוין אבל במקום שעשאן

צ"ד בפירוש צ"ח סגי ווע"ע מוס' גיטין לז' ד"ה ורב נתמן:
אמאי דלא צ"ח דיינא ב' ח"מ טוע"ע ח"מ דמיאי אי דגיטין דלמנה
גלי מילתא הוא דודאי הוא אלוס בשום ענין שאין יכול לזא
לצ"ח דין ואי דוציני והא אמר רבא לא כתבינן מודעא אוציני וכו'
רבה ורב יוסף לית להו דרבא מ"מ הוה ליה למיפרק ולשוני כדפרין
בסמוך אנהרדיע ועוד והא אבי רבא גופיהו דלמרי תרוייהו אפי'
עלי ועליך א"כ לא איירי במודעא דוציני וכו' הוה מעשה דכריסא
ללא שייך הכא דלפי' צ"ח דינא פשיטא דכתבינן:
איכא

וכן מודעא בפני שנים. מי שאנסוהו למכור וליתן את שלו בעל כרחו
ולכתוב שטר מכירה או מתנה בפני עדים צריך להודיע קודם לכן
לשני עדים ולומר דעו לכם שמכירה (ב) זו או מתנה של שלו
שאני רוצה לעשות לפלוני שלא ברלוז נפשי אעשה כי אונסני ומכריחני
בעל כרחי ולא יהיה ממש צדוהו שטר
שעשה והיום או למחר תבענא ליה
בדינא ומרענא לטרא אפומייכו
בשטרות מודעא לפניכם קודם
שעשה השטר. ודוקא קודם כתיבת
השטר אבל אחרי כן אין המודעא שזה
כלום דאם כן כל השטרות שבעולם
כשיתחרט אחר שיעשו ונמסרו
בשטרות יבא לפוסלן: ואין צריך לומר
סגונו. שטר מודעא. כללל דמילתא
כל מידי דכות הוא לו אין העדים
כריכין ליעול הימנו רשות. והא דלא
כייל ותני להו ולימא מחאה ומודעא
קנין בפני ג' ואין צריך לומר כתבו
היינו משום דרבא קאמר להו משמיה
דר"י ולא תדא יומא שמעיהו אלא
כל מילתא שמעה באפי נפשיה והדר
חזרינהו רבא כחלד בקטר כמו
שהיינו והיינו דכתבינו שטר מודעי
לא תועיל המודעא כדמוכח בערין
בפרק האומר בסופו (דף כא:)
גבי גט דמהני ציטול המודעות והוא
הדיון לכל השטרות: הוהא
פני ג'. אהם שמודה לחזירו בפני ג'
שחייב לו מנה ל"ל כתבו שינוס
הלוה לכתבו זו שטר למלוה לעדות
דכל שעה שירצה לגבות חובו יולא
שטרו על הלוה אבל שאלה ברשות
לוה אין כותבין דחוב הוא לו ויכין
דעל הלוה לכתבו והוא לא כזה
איכא למימר דלא ניחא ליה לעשות חוב
שחייב מלוה בשטר דעד השתא
הוה מלוה על פל ואפי' הדוה בפני
עדים נתמן הוא לומר כל שעה
שירצה פרעמי דקיי"ל (לקמן קפ.)
המלוה לחזירו בעדים א"ל לפרעו
בעדים ועכשו כשיש בידו שטר אלו
הלוה נתמן לומר פרעמי אלא
א"כ יביא עדים שפרע בפניהו אפילו
הואיל המלוה על הלוה כתב ידו
של לוה שהוא חייב לו גובה מנכסיו
בני חורין ואינו נתמן לומר
פרעמי כ"ש בשטר שיש בו עדים
קנין. קודר על כל דבר בפני ג' ולא
צ"ח תלתא. ומשום דגבי קיום שטרות
אמר א' והוכר קיום בכל הני דדי
בשנים: **אפי' צ"ח כסונו.** כדמפרש
טעמא לקמן: **קיום שטרות בג'.**
מי שיש לו שטר על חזירו ורושע
שמא ילכו העדים למדינת
היס או ימותו וכשיבא לגבות חוב
הכתוב בשטר יעטנו הלוה כי
פרעו הוא או מוויף הוא ויטרך
לקיים שטרו בעדים המכירים
חתימת ידו עדים שבשטר ולא
ימלא כ"לד יעשה הוכר צ"ד
ומינא העדים נתמן ומעדין על
חתימת ידוהו תלתא כחלד
הוינא ונפק שטרא דא קמנא
ואתו פלוני ופלוני ואסקהו
אחתימות ויגא אשדחא דייני.
ולכן צריך ג' דשנים שדנו
דיניהן דין אלא שנקראין צ"ד
חלוף בסקהדרין (דף א.) והכא
אפי' דיעבד נמי לא דא"כ מה יש
בין הנפק לשטר שלמעלה
הימנו הכא מרי חתימי והכא
מרי חתימי דומה לז' עדים
שמעידים ששמעו מפי עדים
שלמעלה שהשטר כשר ועד מפי
עד פסול אבל כשהא ג' והן צ"ד
זו עדות גמורה שהעידו על חתימת
דין לפני ג' והכשירו צ"ד את
השטר ועכשו חותמין צ"ד ששטר
הוה כשר והוה דומה לפסק דין:
אמר רבא אי קשיא לי. בכל
הנך דיניס דלמרי לי רב נתמן
גבי קנין לחוד הוא דקשיא לי
האי קנין למאי דמתי ליה רב
נתמן אי כמעשה צ"ד דמי
ומשום דדומה לדין של דיינין
שמוילאס מזה ונתנין לזה ואף
עדי קנין ע"י עדותן שרואין
בקנין יולא ממון זה בשעת
הקנין מיד המקנה ליד הקונה
ומשום דמתי למעשה צ"ד קאמר
ר"י אין ל"ל כתבו אלמא אפי' אפי'
דחוב הוא למקנה לכתוב שטר
ולפיות זכותו של קונה אפי'
הכותבים העדים בלא רשות
דין כל מעשה צ"ד שכה צ"ד
יפה והפקינן הפקר לכתוב כל
הנעשה בפניהן וא"כ ליבעי
ג' בקיום שטרות: ואי לאו
כמעשה צ"ד. ומשום הכי קאמר
דגבי צ"ח אמאי אינו ל"ל כתבו
והלא חוב לו לכתוב ע"כ רשות:
לעולם לאו כמעשה צ"ד. דהא
ודאי סהדותא בעלמא הוא ומשום
הכי סגי צ"ח: דהתם קנין לכסינה
עומד. משום דאין לאחר קנין
כלום דכיון דמקנה ליה בשטר
פני עדים וממחר להקנותו מיד
ואינו מדהוה עד שילך וימסרו
במטלטלין או ילך ויחזיק בקרקעות
מתכוין הוא להקנותו צעין
יפה ומסתמא רוצה שיכתבו לו
כדלמרי בכתבות צ"ח אפי' דרב
נתמן וכו' כשיכרו לכתוב השטר
שמא חזר דקסם קנין לכסינה
עומד אבל לא קנו מיניה איכא
למ"ד התם צריך לאימלוכי ביה
ואפי' דליוס צדשה לכתוב לו:
אמאי דלא צ"ח דיינא. סבין
דין דאי צ"ח דינא לימא ליה לא
אינסת דאי קאנין ג' אפי' לא
תבעת ליה צדשה: אפי' עלי ועליך.
לדימתינן דינא ראו לכתוב
עליו מודעא דיימנין דאין צ"ד
מוזמן מיד: דלא

א) כ"י חתא: אלא אפי'.
ב) וכן הוא בכמות
דק"ס. ג) וכן הוא בכמות
לז' גיטין ע"ל. ד) וי"ע
טוע"ע ימות לז' ד"ה חזו
וכו'. ז) ונמי שלפניו לא
נזכר רב נתמן אלא רבא בר רב
הוא הוא קאמר ויל ליימי
תלתא וכו' וי"ל דרבא מוס'
היה כן כדכ"י דהתם מינא
סוף הטובא לז' הל' לאו מי
אמרינן עלה וכו' אמר רב נתמן
וכו' קתן סתף.

הגהות הב"ח

(א) רש"ח ד"ה וכן מודעא
וכי דעו לכם שמכירה (ב)
ל"ל ויחזי זו נמחק:

מוסף לסוגיות

א. דומיא דספר הטובא
בבבב. ג. כדאמרינן
(בבבב דף קג.) כל שאין
ראוי לבלה בילה מעכבת
בר. חוס' ימות לז' ג. מה
בכ"י. וכן שטרות בכ"י.
כמותו ב' חתימי וכו' ונתן.
ד. וי"ע אחר ככתב ועד
אחר בעל פה אין מצטרפין
דמשמע הא שנים בשטר
אפי' בשתי אגרות
בשטרות. כ' כמותו ב'.
ע"י. מה ש"מ מוס'
ה. ונתן וי"ע אפי'
דחוס' י"ל דר"י אפי' אפי'
שחתיקת חתימי היא
שחתיקת המחאה בלא עדת
המחזיק. מ"מ צריך עדת
המעטר אפי' אגב סהדי
דינא ליה שכתבו מ"מ
דעת חד מנייהו בעינן
קמ"ל דמוילא לראיה
אפי' שכתבו דברי מודעא
שניהם. ש"מ ק"ס כסם מוס'
הל"ש. א' אלא אי קנין
החיל בפני שנים אפי'
לומר כתבו. מוס' קיושין
ס: א. וכו' היא גונא
מילתא דשכיחא הוא שאין
בגוון אלא עבדי וקריבין.
ר"י. וי"ע דמסתמא כל
כמה דלא הדר בית רובה
הוא שכתבו. מוס' סנהדרין
ט: ט. דהא רב נתמן
כ"י. אלא כדפ"ק
הסנהדרין (ג.) דשנים שדנו
דיניהן דין רב נתמן גופיה
סבר וקיום שטרות
בשלשה. מוס' ממונ כ. כ.
י. עיין בשנים בסוגין
ב"ב בריה גלוי מילתא.

